

Огляд змісту

Вторгнення Росії в Україну спричинило гуманітарну катастрофу. За перші сім тижнів війни з України втекли близько 4,6 мільйонів людей, переважно жінок і дітей, а ще 7 мільйонів вважаються внутрішньо переміщеними особами. Крім того, тисячі людей були поранені або вбиті.

Ця війна матиме серйозні економічні наслідки для Європи, тому що вона почалася, коли відновлення після пандемії було ще неповним. На час початку війни, хоча європейські країни з розвинутою економікою та з ринком, що формується, вже компенсували значну частину втрат ВВП 2020 року, приватне споживання та інвестиції все ще залишалися набагато нижчими порівняно до докризових тенденцій. Війна призвела до значного зростання цін на сировину та до посилення перебоїв постачання, що ще більше сприятиме інфляції та зменшенню доходів домогосподарств і прибутків компаній.

Зараз прогнозується, що у 2022 році зростання ВВП зменшиться до 3 і 3,2 відсотків в європейських країнах з розвинутою економікою та з ринком, що формується (за винятком Білорусі, Росії, Туреччини та України), відповідно, що на 1 і 1,5 відсоткових пунктів нижче у порівнянні з прогнозами від січня 2022 року, які викладені в оновленому документі «Бюлетень перспектив розвитку світової економіки». За поточним прогнозом інфляція в 2022 році досягне 5,5 і 9,1 відсотків в європейських країнах з розвинутою економікою та з ринком, що формується (за винятком Білорусі, Росії, Туреччини та України), відповідно, що на 2,2 і 3,4 відсоткових пунктів більше порівняно з січневими прогнозами. Втрати обсягів виробництва будуть набагато більшими в Росії і особливо в Україні.

Внаслідок війни виникли нові ризики. Тривала війна збільшує кількість біженців, які тікають до Європи, ускладнює вузькі місця ланцюгів поставок, посилює інфляційний тиск та поглиблює втрати обсягів виробництва. Найбільш тривожним ризиком є раптова зупинка потоків енергоносіїв з Росії, що призводить до значних втрат обсягів виробництва, зокрема для економіки багатьох країн Центральної та Східної Європи.

В економічному плані війна, що завдає шкоди виробництву і постачанню товарів, посилює проблеми економічної політики, створені пандемією. Одне із завдань директивних органів – сприяти поступовому пристосуванню до цих спричинених війною потрясінь, у тому числі до підвищення цін на сировину та до нових джерел енергії. Для подолання цих нових потрясінь краще підходить фіскальна, ніж монетарна, політика. У часи, коли на гуманітарну підтримку біженців і на трансферти домогосподарствам з низьким рівнем доходів і вразливим, але життєздатним підприємствам виділяються додаткові суми витрат, слід вивільнити автоматичні механізми податково-бюджетної стабілізації. Оскільки інфляція значно перевищує цільові показники, монетарна політика повинна триматися курсу на нормалізацію. Темпи скасування монетарного стимулювання мають змінюватися залежно від економічних обставин – з прискоренням цих темпів, коли виникає ризик неконтрольного погіршення інфляційних очікувань. Важливо, що політики повинні запобігти виникненню спірального взаємного зростання заробітної плати та цін.

Війна та її наслідки посилюватиме структурні проблеми, які спіткали Європу після пандемії. В Україні зруйнована війною соціально-економічна інфраструктура потребує відновлення, що потребуватиме значних грошових вкладень від донорів. Покращення енергетичної безпеки вимагає директивних заходів, спрямованих на посилення стабільності енергопостачання та прискорення переходу до більш екологічних форм виробництва енергії. Стимулювання нових рушійних сил та перерозподілу виробничих факторів вимагає активної та пасивної політики ринку праці та політики освіти для покращення умов праці, зниження витрат перехідного періоду та підвищення кваліфікації робочої сили.